

Yttrande 24 mars 2021

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Utkast til Lagrådsremiss Fi2020/05179:
"En effektivare överprövning av offentliga upphandlingar"

Sammanfattning

Konstpools fokus är LOU och det som rör bilaga 2, dit konst hör.

Ambitionen att förenkla och att snabba upp överklagandeprocesser är mycket bra. Svårigheten är att hitta åtgärder som är effektiva utan att drabba de svagast. Inom konst och kultur är det största problemet att LOU överhuvudtaget inte används och att Konkurrensverket eller någon annan myndighet inte tar tag i detta. Inte heller Kulturdepartementet är insatta i lagen eller hävdar dess betydelse för kulturen. Istället bygger det på att leverantörerna själva ska klaga vilket de flesta ensamföretagare inte har tid, kunskap eller pengar att göra. Tiotusentals egenföretagare står därför utan det skydd som lagen är tänkt att ge dem.

Det mest intressanta för kultursfären är införandet av Efterannonsering av direktupphandlingar. Tillägget om ett minibelopp om 100 000 kr gör lagen mer relevant. Om Konkurrensverket får resurser att bevaka att detta efterlevs blir det mycket intressant för utvecklingen inom kulturen eftersom det blir möjligt att belysa vänskapskorruption och andra oegentligheter som kontinuerligt pågår.

Kommentarer till föreslagna förändringar

20 kap, 5a §

Att något ska handläggas skyndsamt låter bra men är så vitt jag kan se tomma ord. För vissa kan skyndsamt vara 5 minuter för andra ett flertal år. Hur ska en part kunna klaga i en domstol på att målet inte handlagts skyndsamt? Vad blir det för konsekvenser för domstolen om de inte arbetar skyndsamt? Får uppdragsgivare och leverantören skadestånd och i så fall hur mycket och av vem? Två veckor nämns som en tidsgräns för leverantörer. Om alla är lika inför lagen borde samma tidsgräns gälla även för domstolen med ett vite/vecka till ingående parter om tiden inte hålls. Jag inser att detta förslag är orealistiskt som det ser ut idag men vore definitivt eftersträvansvärt.

20 kap, 5b §

1. Lagen bör vara lika för alla ingående parter och inte som i detta förslag tidsbegränsad för

leverantören och inte för myndigheten som gjort/gör upphandlingen. Det är en demokratifråga att alla är lika inför lagen. Att leverantören inte kan få åberopa ny aspekter när myndigheten framlagt sina synpunkter riskerar att driva processen vidare till kammarrätten vilket drabbar små leverantörer.

2. Tidsbegränsningen är problematisk eftersom leverantören är beroende av att motparten lämnar ut material tex andras anbud och bedömningen av dessa för att kunna åberopa felaktigheter och föra en genomarbetad talan. Jag känner till flera fall när myndigheten i fråga inte lämnat ut efterfrågat material och dröjt med detta månadsvis och halvårsvis. Till slut har domstolen fattat beslut utan att nödvändiga underlag kommit fram.

För att båda parter ska vara lika inför lagen bör tidsbegränsningar gälla båda parterna. Två veckor bör gälla för myndigheten att lämna ut efterfrågat material och svara, därefter bör den sökande leverantören ha två veckor på sig att komplettera sin ansökan om överprövning, varpå nämnda begränsningar bör kunna gälla.

20 kap, 5c, d §§
Inga synpunkter

20 kap, 17§
Tillägget som är gjort är i linje med förändringen av att efterannonsering är obligatorisk för inköp över 100 000 kr. Däremot borde det första villkoret med en tidsbegränsningen om 6 månader tas bort för upphandlingar över 100 000 kr gränsen.

Huvudregeln borde istället vara ett avtals giltighet är möjligt att överpröva senast 30 dagar efter att en efterannons har publicerats. Så länge en efterannonsen inte publicerats ska det vara möjligt att överpröva avtalet. Ett sådant villkor skulle uppmuntra myndigheter att efterannonsera sina direktupphandlingar. Det skulle vara i linje med avtalsspärren om 10 dagar för annonserade upphandlingar, där avtalsspärren börjar gälla från det att information om tilldelning skickats ut.

I dagsläget finns det lite motivation för myndigheter att efterannonsera en direktupphandling speciellt om den strider eller är tvivelaktig i förhållande till lagen. Myndigheter utnyttjar i nuläget sex månaders gränsen genom att sluta ett avtal med en leverantör och sedan inte ta ett officiellt beslut i frågan förrän 6 månader senare. Det är inte förrän beslutet protokollförs som eventuella konkurrenter får vetskap om avtalet. Eftersom beslutet tas 6 månader efter avtalet slöts är det försent att överpröva avtalet, dvs det är ett kryphål i den nuvarande lagen. Genom att knyta överprövningen till efterannonseringen stängs denna möjlighet.

20 kap, 21§
I linje med 17§ borde även talan om skadestånd kopplas till efterannonseringen vilket skulle bli juridiskt enklare då efterannonseringen har ett definierat startdatum.

Konstpool AB/ Ragna Berlin, VD